

Předkládací zpráva

Veřejná ochránkyně práv využívá svého oprávnění podle ustanovení § 20 odst. 2 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, a **vyrozumívá vládu o tom, že Ministerstvo pro místní rozvoj nepřijalo dostatečná opatření k nápravě obecnější nezákonné správní praxe při** vyřizování žádostí o odškodnění (přiměřené zadostiučinění) za nemajetkovou újmu v režimu zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem¹ (dále též „zákon č. 82/1998 Sb.“).

Jde o materiál nelegislativní povahy bez připomínkového řízení.

Veřejná ochránkyně práv, jakož i její předchůdci dlouhodobě monitorovali postup ústředních orgánů státní správy při vyřizování žádostí o odškodnění v režimu zákona č. 82/1998 Sb. Ve vztahu k Ministerstvu pro místní rozvoj (dále jen „ministerstvo“) již v roce 2012 konstatoval tehdejší veřejný ochránce práv pochybení spočívající především v tom, že ministerstvo a priori odmítá nároky na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu. To, že ministerstva nesmí uplatněné nároky v případě zjištění pochybení a priori odmítat, je i jedním z bodů tzv. Desatera dobré praxe pro posouzení žádostí o odškodnění (dále jen „Desatero“) formulovaných veřejným ochráncem práv, které vláda svým usnesením č. 593 ze dne 15. srpna 2012 doporučila členům vlády přiměřeně dodržovat.

Protože následný postup ministerstva při vyřizování jednotlivých nároků nasvědčoval tomu, že ministerstvo svoji nezákonnou praxi nezměnilo, vstoupila veřejná ochránkyně práv do jednání s ministryní pro místní rozvoj a jejími náměstkyněmi, aby zjistila aktuální praxi ministerstva a naposledy se pokusila o to, aby ministerstvo svou nezákonnou praxi dobrovolně změnilo.

Ačkoli ministryně pro místní rozvoj ochránkyni ve svých písemných vyjádřeních ujišťovala, že ministerstvo obecně neodmítá poskytovat zadostiučinění za nemajetkovou újmu, zjištění ochránkyně svědčí o přesném opaku. Ze statistických údajů ministerstva vyplynulo, že v období od 1. ledna 2010 do 1. června 2015 uplatnili žadatelé nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v celkem 250 žádostech. Ministerstvo ani v jednom případě neshledalo nárok být jen částečně důvodný. V 75 případech uplatnili žadatelé následně svůj nárok u soudu. V 10 případech soud žadatelům zadostiučinění za nemajetkovou újmu již přiznal. O řadě dalších žalob nebylo doposud rozhodnuto, nicméně lze předpokládat, že o mnohých rozhodne soud stejně. Z těchto dat jednoznačně vyplývá, že ministerstvo a priori odmítá přiznávat nároky na zadostiučinění za nemajetkovou újmu. V rámci

---

¹ zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

osobního jednání dne 6. října 2015 navíc pracovníci ministerstva přiznali, že ministerstvo zadostiučinění dobrovolně neposkytuje záměrně.

Výše uvedená praxe ministerstva je nezákonná. Z poznatků veřejné ochránkyně práv vyplývá, že **Ministerstvo pro místní rozvoj je jediné, které a priori odmítá poskytovat odškodnění (zadostiučinění) za nemajetkovou újmu, způsobenou především nepřiměřenou délkou řízení.** Postupuje tak v rozporu se zákonem č. 82/1998 Sb., s Desaterem, i s dosavadní ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu i Evropského soudu pro lidská práva. Nesprávnost postupu ministerstva výslovně konstatovaly soudy v řízeních o jednotlivých žalobách na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení.

Z poznatků veřejné ochránkyně práv dále vyplynulo, že ministerstvo **nepoučuje žadatele o jejich právu domáhat se odškodnění u příslušného soudu.** Ministerstvo rovněž **nevyzývá žadatele k doplnění** v případech, kdy v žádosti chybí některý z důležitých podkladů, bez něhož není možné žádost objektivně posoudit. Také tyto postupy jsou v rozporu s požadavky Desatera.

Ačkoli veřejná ochránkyně práv a její zástupce ministerstvo vyzvali k nápravě, z komunikace s ministerstvem vyplývá, že k systémovým opatřením k nápravě dobrovolně nepřistoupí. Nehodlá poučovat žadatele o tom, že své nároky mohou uplatňovat u soudu a nesouhlasí ani s konstatováním, že a priori odmítá přiznávat nároky na zadostiučinění.

Za účelem zajištění řádné správní praxe ochránkyně vládě navrhuje, aby **ministryni pro místní rozvoj uložila, aby Ministerstvo pro místní rozvoj při vyřizování žádostí v režimu zákona č. 82/1998 Sb.:**

1. v případě, kdy zjistí, že je žádost neúplná, vždy vyzvalo žadatele k doplnění;
2. vždy poučilo žadatele o možnosti obrátit se v případě odmítnutí žádosti na soud;
3. při prokazování vzniku nemajetkové újmy postupovalo v souladu se soudní judikaturou a v případě, kdy je důvodem pro odškodnění (zadostiučinění) nepřiměřená délka řízení, vycházelo z předpokladu, že již sama neúměrná délka řízení představuje v určitých případech pro žadatele morální újmu a žádné další důkazy již nevyžadovalo.